

Anna-Maja Henriksson r ym.

Lakialoite laiksi terveydenhuoltolain 45 ja 50 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

PERUSTELUT

Päivystysuudistuksen myötä sairaalatoimintaa keskitetään ja pienten sairaaloiden toimintaedellytyksiä heikennetään. Säädettyillä pykälillä on kuitenkin vaikutuksia, jotka ovat kauaskantoisempia kuin mistä on keskusteltu.

Terveydenhuoltolain uudistuksessa säädettiin, että anestesiaa vaativa leikkaustoiminta voi tapahtua vain sairaaloissa, joissa on perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteispäivystys (Terveydenhuoltolain 45 §:n 3 mom). Sen sijaan seuraavassa momentissa (45 §:n 4 mom) annetaan niille sairaaloille mahdollisuus jatkaa leikkaustoimintaa, jotka kuuluvat yliopistolliseen sairaalaan. Toiminta vaatii sairaanhoitopiirien kuntayhtymien päätöksen.

Maassamme on useita sairaaloita, jotka eivät kuulu yliopistollisen sairaalan piiriin mutta jotka ovat alueellaan ratkaisevan tärkeitä. Pykälän muotoilu johtaa tällä hetkellä siihen, että yliopistosairaalojen alueilla voidaan ylläpitää laajaa palveluverkostoa, kun taas näiden alueiden ulkopuolella anestesiaa vaativa päiväkirurgia keskitetään keskussairaaloihin. Etäisyys lähimpään päivystävään sairaalaan pitenee hallituksen tietojen supistusten myötä. Potilasturvallisuuden heikentymisen lisäksi myös kasvavat matkakustannukset lisäävät potilaiden ahdinkoa.

Asiasta tekee vielä vakavamman sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaki, jota valmistellaan sosiaali- ja terveysministeriössä. Ministeriö on muun muassa lausunnossaan Pietarsaaren ja Rauman kaupungeille ilmoittanut, että yksi uudistuksen tavoitteista on, että julkinen ja yksityinen toiminta olisivat samassa asemassa palveluiden tuottamisen osalta. Lausunnon mukaan "silloin myös samat ehdot potilasturvallisuudesta ja laadusta tulee koskea molempia käsittäen päivystysvalmiuden.". Yllä mainittu 3 momentti tulisi siis johtamaan siihen, että yksityisetkään toimijat eivät enää 1.1.2020 jälkeen voi järjestää päiväkirurgiaa, ellei toiminta sijaitse sellaisen sairaalan yhteydessä, jossa on perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteispäivystys.

Käytännössä jo nyt tehdyt keskittämistoimet ovat johtaneet suuriin ongelmiin. Esimerkiksi Turussa ja Kuopiossa yhteispäivystysyksikkö on tukkeutunut. Kiire ja puutteelliset resurssit ovat johtaneet läheltä piti -tilanteisiin, mikä on hyvin ongelmallista potilasturvallisuuden kannalta. Keskussairaalat esimerkiksi Kymenlaaksossa ja Turussa ovatkin pyytäneet lisärahoitusta voidakseen palkata lisää henkilökuntaa päivystyksen hoitamiseen.

Lakialoite LA 36/2017 vp

Pykälää päiväkirurgian keskittämisestä tullaan soveltamaan 1.1.2018 alkaen. Nyt ei ole vielä liian myöhäistä estää vakavien ongelmien syntymistä. Julkisilla ja yksityisillä toimijoilla tulee olla mahdollisuus hoitaa päiväkirurgiaa, mikäli tälle löytyy alueellista tarvetta. Päätökset julkisten sairaaloiden toiminnasta tulee tehdä paikallisesti sairaanhoitopiirien kuntayhtymissä myös niiden sairaaloiden osalta, jotka eivät kuulu yliopistollisen sairaalan piiriin. Vain sillä tavalla alueellinen demokratia, kunnallinen itsehallinto ja kansalaisten oikeus yhdenvertaisiin palveluihin voivat toteutua.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

terveydenhuoltolain 45 ja 50 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan terveydenhuoltolain (1326/2010) 45 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1516/2016, ja
muutetaan 45 §:n 4 momentti ja 50 §:n 4 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 1516/2016, seuraavasti:

45 §

Erikoissairaanhoidon työnjako ja eräiden tehtävien keskittäminen

Sairaanhoitopiirien kuntayhtymien on sovittava yhdessä valtakunnallisesti keskitettävää erikoissairaanhoitoa antavista yksiköistä. Jos kuntayhtymät, eivät pääse sopimukseen siitä, mihin sairaaloihin tai yksiköihin toiminto kootaan tai, jos sopimus ei täytä laadun ja potilasturvallisuuden, vaikuttavuuden, tuottavuuden ja tehokkuuden takaamiseksi tarkoitettuja edellytyksiä, valtioneuvosto voi määrätä sopimuksen sisällöstä. Alueellisesti keskitettävästä hoidosta ja toiminnan yhteen sovittamisesta määrätään 43 §:ssä tarkoitettussa erikoissairaanhoidon järjestämissopimuksessa.

50 §

Kiireellinen hoito

Muiden kuin 3 momentissa tarkoitettujen sairaanhoitopiirien tulee ylläpitää ympärivuorokautista perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteispäivystystä, jossa on valmius väestön tavanomaisten kiireellisten terveysongelmien hoitoon, keskussairaalan yhteydessä. Sairaanhoito-

Lakialoite LA 36/2017 vp

piirit voivat väestön palvelutarpeen niin edellyttäessä perustaa useamman kuin yhden ympärivuorokautisesti päivystävän yhteispäivystysyksikön sairaaloidensa yhteyteen. Yhteispäivystyksessä tulee olla riittävä osaaminen tarvittavilta erikoisaloilta väestön tavanomaisten kiireellisten terveysongelmien hoitoon. Sen lisäksi, mitä 3 momentissa laajan ympärivuorokautisen päivystyksen yksiköistä säädetään, sairaanhoitopiirin erityisvastuualueella tulee aina olla oikeus järjestämissopimuksen nojalla sopia, että sen alueella toimivan sairaanhoitopiirin keskussairaalan yhteydessä toimivalle yhteispäivystyksen yksikölle voidaan muodostaa sen laajuinen ja toiminnallisesti monipuolinen päivystyksen yksikkö, jota palvelujen saavutettavuus, päivystyspisteiden väliset etäisyydet ja sairaanhoitopiirin väestön kielellisten oikeuksien toteuttaminen edellyttävät.

— — — — —

Tämä laki tulee voimaan _____
päivänä _____ kuuta 20 ____.

Lakialoite LA 36/2017 vp

Helsingissä 28.9.2017

Anna-Maja Henriksson r
Sirkka-Liisa Anttila kesk
Olavi Ala-Nissilä kesk
Mikaela Nylander r
Veronica Rehn-Kivi r
Thomas Blomqvist r
Mats Nylund r
Mats Löfström r
Anders Adlercreutz r
Joakim Strand r
Stefan Wallin r
Peter Östman kd
Hanna Sarkkinen vas
Eva Biaudet r
Sari Essayah kd
Sari Tanus kd
Lasse Hautala kesk
Eero Suutari kok
Krista Mikkonen vihr
Mikko Savola kesk
Antti Rantakangas kesk
Antero Laukkanen kd
Ritva Elomaa ps
Harry Wallin sd
Kristiina Salonen sd
Mika Kari sd
Satu Hassi vihr
Esko Kiviranta kesk
Hanna Halmeenpää vihr